Eduskunta
Valtionvarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto

Kirjalliset kysymykset; ministeri Anderssonin kuuleminen jaostossa 22.11.2019

1) Talousarviota täydentävän hallituksen esityksen muutokset OKM:n osalta

-	**29.01.01** Poliittisen johdon avustavan henkilöstön palkkaamiseen	89 000
-	**29.01.01** Siirtona momentille 28.70.23 valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeen toteuttamiseen	-900 000
-	**29.01.02** Education Finland –ohjelman toimeenpano	500 000
-	**29.01.02** Toimintamenojen tasokorotus (Opetushallituksen toimintamenot)	2 000 000
-	**29.01.53** Siirtona momentilta 32.30.51 nopeavaikutteisiin toimenpiteisiin osaajapulaan vastaamiseen	20 000 000
-	**29.20.01** Kertaluonteisena siirtona momentilta 29.20.21 Saamelaisalueen koulutuskeskuksen toimintamenomäärärahojen lisäämiseen	200 000
-	**29.20.21** Siirtona momentille 29.20.01 Saamelaisalueen koulutuskeskuksen toimintamenomäärärahojen lisäämiseen	-200 000
-	**29.40.20** Tasomuutos (Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot)	1 050 000
-	**29.40.51** Myöntövaltuuden edellyttämien määrärahatarpeiden tarkentuminen	8 000
-	**29.80.04** Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa omakustannusperiaatteen vuoksi toteutettavan määrärahan vähennyksen uudelleenkohdennuksesta momentille 29.80.20	879 000
-	**29.80.06** Mediakasvatuksen ja kuvaohjelmalain valvonnan lisääntyneistä tehtävistä	70 000
-	**29.80.06** Kuvaohjelman luokittelu- ja ilmoittamismaksun tarkistuksesta	68 000
-	**29.80.20** Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa omakustannusperiaatteen vuoksi toteutettavan määrärahan vähennyksen uudelleenkohdennuksesta momentilta 29.80.04 ja vähennyksen tarkentumisesta	-892 000
-	**29.80.31** Tasomuutos (Valtionosuus ja –avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin)	2 310 000
-	**29.90.52** Tasomuutos (Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikunta-tieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin	1 500 000
-	**29.90.56** Siirrettävän antidopinglaboratoriotoiminnan kertaluonteisista käynnistyskuluista	500 000
-	**29.91.51** Tasomuutos (Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö)	540 000
	Yhteensä	**27 722 000**

2) Opetushallituksen resurssien riittävyys ja mahdollisuudet selvitä kehittämis- ym. tehtävistä?

Vuodesta 2018 lähtien Opetushallituksen perustoiminnan menot ovat ylittäneet talousarviossa olevat määrärahat. Opetushallituksen henkilöstömäärä on pysynyt talousarviossa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välisessä tulossopimuksessa määritellyissä puitteissa. Opetushallitus on tehostanut toimintaansa mm. ottamalla käyttöön sähköisen asianhallintajärjestelmän ja valtionavustusten käsittelyjärjestelmän. Opetushallituksen tehtävät ovat samanaikaisesti kasvaneet ja uusiin tehtäviin osoitetut lisäresurssit eivät ole riittäneet kasvaneisiin kustannuksiin verrattuna. Erityisesti ict-palveluiden menot ovat huomattavasti kasvaneet. Toisaalta esimerkiksi Opetushallituksen julkisoikeudellisina maksuina keräämät tulot ovat merkittävästi alentuneet.

Opetushallituksen henkilöstömenot ovat noin 19 milj. euroa ja palveluksessa on noin 360 henkilöä.

Opetushallituksen perustoiminnan tulot ja menot eivät tällä hetkellä ole tasapainossa. Vuoden 2019 perustoiminnan alijäämä on noin 3,7 miljoonaa euroa. Jatkossa alijäämä on suurempi johtuen kehykseen sisältyvistä toimintamenojen leikkauksista. Vuoden 2020 varsinaisessa ja täydentävässä talousarvioesityksessä Opetushallituksen toimintamenoihin esitetään yhteensä 4 milj. euron tasokorotusta suhteessa kehykseen, jolloin vuoden 2020 osalta määrärahataso olisi riittävä. Jatkovuosien osalta opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää Opetushallituksen määrärahatason riittävyyttä sekä toiminnan ja talouden sopeuttamismahdollisuuksia siten, että Opetushallituksen edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi voidaan turvata myös jatkossa.

3) Miten voitaisiin vähentää hankerahoituksen osuutta ja vähentää näin eri toimijoiden työtä ja byrokratiaa?

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla tehdään paljon toimialaan kuuluvaa kehittämistyötä. Kehittämiseen liittyy usein lisäresursseja ja mahdollisuus valtionavustusten myöntämiseen. Valtionavustusten myöntäminen on siten keskeinen osa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ohjausta ja strategista toimintaa.

Valtionavustuksia myönnetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), eri koulutusmuotoja ja muiden virastojen toimialaa koskevien lakien ja valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Valtionavustukset myönnetään valtion talousarvioon merkityistä määrärahoista.

Ministeriön ja Opetushallituksen työnjakoa koskeva selvitys 2017

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen työnjaosta ja yhteistyöstä laadittiin selvitys syyskuussa 2017. Työnjakoselvitys sisälsi 25 kehittämisehdotusta. Yhtenä kehittämiskohteena oli valtionavustustoiminta. Valtionavustuksia myönnettiin lähtötilanteessa huomattavia määriä opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Opetushallituksesta ja jonkin verran aluehallintovirastosta. Avustusten hakijoiden ja saajien näkökulmasta tämä teetti paljon päällekkäistä työtä ja johti sirpaleiseen kehittämistyöhön.

Selvityksessä esitettiin, että vuoden 2019 TAEssa koottaisiin varhaiskasvatuksen, yleissivistävän ja ammatilliseen koulutukseen tarkoitetut määrärahat yhdelle opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan momentille

ja että valtionavustukset edellä mainituille tekisi pääsääntöisesti Opetushallitus, joka kokoaisi saajan avustuksia samaan päätökseen. Esitettiin myös selvitettäväksi miltä osin myös korkeakouluille kohdennettavat valtionapupäätökset voitaisiin – erityisesti silloin kuin lopullisena hyötyjänä on kunta tai oppilaitos- siirtää viraston tehtäväksi. Selvityksessä todettiin kuitenkin, että ministeriölle tulee jättää käytettäväksi avustusrahaa strategisesti erittäin tärkeiden hankkeiden edistämiseen tai muuten huolehtia siitä, että avustushaku ja päätöksenteko toteutetaan kiinteässä yhteistyössä ministeriön kanssa.

Toteutetut kehittämistoimet

Ehdotettua eri momenttien määrärahojen kokoamista ei ole toteutettu. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kuitenkin tehnyt merkittäviä määrärahasiirtoja Opetushallituksen toimintamenomomentille. Nämä toimet ovat parantaneet viraston edellytyksiä koota valtionavustuksia suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja lisätä määrärahojen kohdentamisen suunnitelmallisuutta ja strategisuutta;

- Vuoden 2017 talousarvioesityksessä siirrettiin talousarvion aikuiskoulutusluvun lopettamisen yhteydessä 15 miljoonaa euroa opetustoimen henkilöstökoulutuksen määrärahoja momentilta 29.30.20 Opetushallituksen toimintamenomomentille.
- Vuoden 2019 täydentävässä talousarvioesityksessä siirrettiin viraston toimintamenomomentille yhteensä 1,9 milj. euroa momenteilta 29.01.21 (Kansainvälinen yhteistyö), 29.10.20 (Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot), 29.20.21 (Ammatillisen koulutuksen yhteiset menot) ja 29.40.20 (Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot) aikaisemmin Opetushallitukselle erikseen myönnettyjä määrärahoja.
- Vuotta 2019 koskevassa tulossopimuksessa (Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tulossopimus vuosille 2018-2019, vuotta 2019 koskeva päivitys) vielä erikseen sovitut määrärahat osoitettiin Opetushallitukselle suoraan tilijaottelulla.

Opetushallitus on kehittänyt omia valtionavustusprosessejaan mm. yhdistämällä hakuaikatauluja. Opetushallituksen prosesseissa on kuitenkin edelleen kehittämisen varaa. Merkittävä osa viraston muista kuin varsinaisista toimintamenomäärärahoista siirtyy vuosittain seuraavalle vuodelle ja määrärahaseurannassa on ollut puutteita.

Jatkotoimenpiteet

Vuosia 2020-2023 koskevassa, neuvotellussa tulossopimuksessa on sovittu valtionavustustoiminnasta ja määrärahojen seurantajärjestelmästä seuraavaa:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus kehittävät valtionavustustoimintaa osana strategista ohjausta. Valtionavustustoiminnassa parannetaan avustusten tarkoituksenmukaista kohdentumista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tavoitteena on, että valtionavustustoiminta on vaikuttavaa, tehokasta ja läpinäkyvää.

- Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen määrärahojen seuranta- ja raportointijärjestelmät yhtenäistetään ajantasaisen ja laadukkaan raportointitiedon tuottamiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta tällä hallituskaudella on tavoitteena vaikuttaa ja löytää koulutuspoliittisen selonteon sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmien valmistelun ja toimeenpanon kautta sellaisia toimintamalleja, jotka mahdollistavat pitkäjänteisen ja vaikuttavan kehittämisen.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta valmisteltavat toiminnot ja toteutettavat hankerahoitushaut tehdään isompina kokonaisuuksina siten, että ne tukevat hallituksen strategista kehittämistyötä ja linkittyvät tätä työtä strategisesti ohjaaviin työryhmiin. Tällä tavalla tullaan tarkastelemaan esimerkiksi nykyisen lainsäädännön ja erityisesti rahoituslainsäädännön toimivuutta positiivisen diskriminaation rahoituksen osalta. Positiivisen diskriminaation rahoitus on tutkimuksin osoitettu toimivaksi keinoksi tukea koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista, mutta rahoituksen jakamisen kriteerit ovat vaihdelleet vuosittain.

Ammatillinen koulutus:

Hallituksen vuoden 2020 talousarvioesityksen mukainen koulutuksen järjestäjille myönnettävä ammatillisen koulutuksen määräraha (perus-, suoritus-, vaikuttavuus- ja strategiarahoitus) on yhteensä 1 866 milj. euroa. Kasvua kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna on 133,6 milj. euroa (7,7 %). Kasvusta 80 milj. euroa aiheutuu hallitusohjelman mukaisista lisäyksistä opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin ja 3 milj. euroa lisäyksistä työpaikkaohjaajien koulutukseen ja urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen. Kaikki mainitut uudet lisämäärärahat kohdennetaan koulutuksen järjestäjille valtionosuutena osana laskennallista rahoitusjärjestelmää perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Näin lisärahoitusten hakemisesta ei aiheudu koulutuksen järjestäjille juurikaan lisätyötä. Lisäksi opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin tarkoitetun lisärahoituksen järjestäjäkohtaista kohdentamista varten ministeriö laatii laskennalliset myöntökriteerit, jolloin lisärahoituksen myöntöprosessi on koulutuksen järjestäjille tasapuolinen, avoin ja ennakoitavissa oleva.

Ammatillisen koulutuksen määrärahaan kuuluva strategiarahoitus ei ole laskennallista valtionosuusrahoitusta, vaan hakemusten perusteella jaettavaa valtionavustusta. Strategiarahoitusta jaettiin vuonna 2019 noin 34 miljoonaa euroa, mikä oli liki 2 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vuodelle 2020 strategiarahoituksen osuus pudotetaan 15 miljoonaan euroon eli noin 0,8 prosenttiin. Valtionavustuksina käytettävän rahoituksen vähentäminen ja siirtäminen valtionosuusrahoitukseen vähentää merkittävästä koulutuksen järjestäjien ja ministeriön hallinnollista työtä.

Opetushallituksen ja ministeriön jakamat muut kehittämisavustukset eivät ole osa edellä kuvattua rahoituslain mukaista ammatillisen koulutuksen määrärahaa. Näillä valtionavustuslain nojalla jaettavilla kehittämisavustuksilla voidaan tukea ammatillisen koulutuksen kehittämistä koulutuspoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Vuosina 2018 ja 2019 valtionavustusta lisättiin 15 milj. eurolla ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukemiseen. Tämän lisärahoituksen poistuttua valtionavustuslain nojalla jaettavat määrärahat ammatilliseen koulutukseen ovat vähäiset ja kohdentuvat pääosin vakiintuneisiin käyttötarkoituksiin, jonka vuoksi niistä aiheutuva vuosittainen lisätyö on vähäinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistelemassa ammatillisen koulutuksen kehittämiselle tiekarttaa, jonka tarkoituksena on vahvistaa kehittämistoiminnan strategisuutta sekä selkeyttää kehittämismäärärahojen

hakuun liittyviä menettelyitä. Tavoitteena on asettaa ammatillisen koulutuksen kehittämiselle hallitusohjelman pohjalta koko hallituskaudelle painopisteet sekä kuvata tarkemmin, mitä resursseja on käytettävissä ja missä vaiheessa esim. kehittämisrahoitusta tulee haettavaksi.

4) Rahoituksen vaikuttavuus, jos verrataan resurssilisäyksiä esim. varhaiskasvatukseen, peruskouluun tai oppivelvollisuuden pidentämiseen?

Varhaiskasvatukseen esitetään pysyviä määrärahalisäyksiä subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamisen ja ryhmäkokojen pienentämisen kautta. Varhaiskasvatukseen aikaisemmin tehtyjen leikkausten vuoksi lukuisissa asiantuntijapuheenvuoroissa tuotiin esiin huoli siitä, että varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen vaarantaa lasten yhdenvertaisen oikeuden ja mahdollisuuden osallistua varhaiskasvatukseen. Lapset ja perheet eivät enää ole tasa-arvoisia vaan asuinpaikka vaikuttaa siihen, miten lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen. Universaalit palvelut edistävät tasa-arvoa ja ehkäiset syrjäytymistä ja korostavat kaikkien lasten yhdenvertaisuutta vanhempien taustoista ja perheen tilanteesta riippumatta. Erityisesti ne lapset, joiden varhaisissa kasvuympäristöissä on kuormittavia tekijöitä, kuten taloudellisia vaikeuksia, vanhempien terveysongelmia, päihteidenkäyttöä, sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmia tai puutteelliset vertaissuhdeverkostot, hyötyvät vertaisryhmissä järjestetystä, ammattilaisten ohjaamasta varhaiskasvatuksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi, että varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen palauttaminen entiselle tasolle lisää palvelun laatua sekä lasten ja henkilöstön viihtyvyyttä.

Arvioiden mukaan oppivelvollisuuden pidentäminen lisäisi toisen asteen koulutuksen suorittaneiden määrää sekä työllisyyttä. Lisäksi arvioidaan, että se todennäköisesti parantaisi nuorten tulokehitystä tulevaisuudessa, mikä tarkoittaa korkeampia verotuloja ja alempia sosiaaliturvamenoja.

Hallitusohjelman mukaisesti sitoudutaan perusopetuksen pitkäjänteiseen kehittämiseen ja rahoitukseen. Perusopetuksen osalta tavoitteena on, että laatu- ja tasa-arvorahoituksella vaikutetaan niihin tekijöihin, jotka liittyvät eriarvoistumiskehitykseen ja osaamistason laskuun. Ryhmäkokoja pienentämällä, tasa-arvoa tukevilla toimilla ja pitkäjänteisellä, strategisella kehittämisellä pyritään vahvistamaan koulujen ja oppilaitosten edellytyksiä korkealaatuiseen opetukseen yhdenvertaisesti koko maassa. Olennaista on, että laatu- ja tasa-arvorahoitusta suunnataan pitkäjänteiseen ja ennakoivaan työhön, jossa huomioidaan mm. väestökehityksen, työn murroksen ja aluekehityksen merkitys ja luodaan edellytyksiä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pitkäjänteiselle kehittämiselle niin opetuksen järjestäjien, opetushallinnon kuin strategisen päätöksenteonkin kannalta.

Oppivelvollisuuden laajentaminen on hallituskauden keskeisiä uudistuksia. Uudistuksella varmistetaan, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Vahvistetaan ohjausta ja opiskeluhuollon palveluita sekä peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta.

Korotetaan oppivelvollisuusikä 18 ikävuoteen. Rakennetaan oppivelvollisuuden sisään erilaisia opinto- ja tukimuotoja, jotka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin, esimerkiksi kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus, valmentavat koulutukset. Oppivelvollisuuden laajentaminen edellyttää toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta. Valmistelun yhteydessä käydään läpi toisen asteen keskeyttämisen

syyt ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä tehdään selvitys maksuttomasta toisen asteen koulutuksesta ja oppimateriaalikustannusten alentamisesta ja ryhdytään sen pohjalta tarvittaviin toimenpiteisiin aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttamiseksi.

Osana oppivelvollisuutta kehitetään toisen asteen valmistavia koulutuksia ja nivelvaiheen ohjausta helpottamaan siirtymistä toisen asteen koulutukseen. Määrärahatarpeet tulee varmistaa jokaisen opinto- ja tukimuodon kohdalla. Oppivelvollisuustehtävään liittyvien erilaisten koulutusmuotojen järjestäjille korvataan täysimääräisesti oppivelvollisuustehtävään liittyvät kustannukset, kuten maahanmuuttajien koulutusta koskevien säädösten kohdalta on jo tehty.

5) Opettajien täydennyskoulutuksen riittävyys ja kehittämistarpeet?

Täydennyskoulutus tutkimustulosten valossa

Vuonna 2018 toteutetun OECD:n TALIS-tutkimuksen (Teaching and Learning International Survey) mukaan yli 90 % opettajistamme osallistuu ammatillisen osaamisensa kehittämiseen hyödyntämällä ammattikirjallisuutta, osallistumalla erilaisiin kursseihin ja opettajaverkostoihin sekä tekemällä opintovierailuja. Osaamisen kehittämisesteitä on kuitenkin paljon. Yli puolet suomalaisopettajista (52 %) nimesi työaikataulunsa suurimmaksi esteeksi ammatillisen osaamisensa kehittämiselle.

Perehdyttämistä uusille opettajille on rehtorien mukaan tarjolla, mutta siihen ei osallistuta. Mentorointia tarjoaa joka viides koulu.

Viiden vuoden aikana opettajien ammatillisen osaamisen kehittämisen tarve oli kasvanut eniten oppilasarvioinnin käytännöissä. Suomalaisopettajat kokevat tarvitsevansa osaamisensa kehittämistä tieto- ja viestintäteknologian taidoissa, oppilasarvioinnin käytännöissä ja erityisoppilaiden opettamisessa.

Täydennyskoulutuksen kehittämistarpeita

Opetushenkilöstön ammatillisen kehittymisen ongelmat eivät ole ensisijaisesti riittämättömästä koulutustarjonnasta johtuvia, koska nykyiset resurssit mahdollistaisivat jokaisen henkilöstökoulutuksen piiriin kuuluvan opettajan vuosittaisen osallistumisen ainakin johonkin koulutukseen. Sen sijaan tarvittaisiin ratkaisuja, jotka mahdollistavat opettajien osallistumisen koulutuksiin niin, että sijais- ja matkakustannukset eivät muodostu esteeksi.

Myös saatavilla olevan koulutuksen kysyntälähtöisyyttä olisi syytä korostaa. Nykyinen tarjona perustuu liiaksi eri päätöksentekijä- ja järjestäjätahojen käsityksiin siitä, millaisia puutteita opettajien osaamisessa on tai millaisia valmiuksia opettaja työssään tarvitsee. Tämä lähtökohta on varsin vahvana esimerkiksi valtion rahoittamassa opetushenkilöstön täydennyskoulutuksessa. Kokonaiskuvan hahmottamiseen tuo haastetta, että kokonaiskuvaa ei ole muodostettavissa, koska työnantajan tarjoamasta ja omaehtoisesta täydennyskoulutuksesta ei ole saatavilla tietoja.

Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen haasteena on lisäksi se, että niiden kesken ei muodostu sisällöllistä jatkumoa. Mikäli jatkumo olisi olemassa, opettaja voisi syventää ja ajantasaistaa peruskoulutuksessa hankkimaansa osaamista nykyistä systemaattisemmin. Samoin olisi nykyistä täsmällisemmin tunnistettavissa, mitä aihealueita täydennyskoulutuksessa tulee painottaa, koska niitä ei käsitellä peruskoulutuksessa.

Täydennyskoulutuksen tutkimusperustaisuus kaipaa lujittamista. Koulutuksen vaikuttavuus, koulutusjatkumon luominen opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kesken, opettajan työuran eri vaiheiden osaamistarpeet, uudet tavat kehittää yksilöllistä ja yhteisöllistä osaamista, täydennyskoulutukseen osallistumattomuus, osaamiskartoitusten kehittäminen ja käyttö sekä oppilaitosjohdon koulutuksen kehittäminen ovat esimerkkejä aiheista, joihin tulisi kohdistaa tutkimusta.

Suomalaisen opettajakunnan ikärakenne on melko korkea erityisesti lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa ja opettajakunnasta on huomattava osa henkilöitä, joiden saamasta opettajankoulutuksesta on kulunut 25-30 vuotta.

Opettajana, kasvattajana ja rehtorina kehittyminen on prosessi. Osaamisen perusta luodaan peruskoulutuksessa ja sen päivityksen tulee jatkua läpi työuran. Opettajan ajattelussa, tieto- ja oppimiskäsityksissä, opetettavan substanssin hallinnassa sekä omissa ja työyhteisön toimintatavoissa tapahtuu muutoksia. Opetettavat sisällöt ja käsitys oppimisesta muuttuvat uuden tutkimustiedon myötä. Opettajan ja kasvattajan ammattitaito ja työorientaatio ovat erilaisia työelämään tultaessa ja työuran loppuvaiheessa. Uran alkuvaiheessa opettajan osaamistarpeet painottuvat useimmiten koulunpidollisiin kysymyksiin, kun työuran edettyä osaamistarpeita on eniten sisällöllisen osaamisen ajantasaistamisessa.

Koulutuksen toteutustapoja on uudistettu. Osaamisen kehittämisessä korostuvat verkko-opiskelu, vertaiskouluttaminen, asiantuntijavaihto, työelämäjaksot muissa kuin opetusalan tehtävissä, yhteisöllinen oppiminen, arvosanaopintojen tai niiden osien hyödyntäminen, tutkiva kehittäminen, asiantuntijaverkostot, kokeiluihin sekä tutkimus- ja kehittämisprojekteihin osallistuminen ja kansainvälinen yhteistyö.

Tutkimukset ja selvitykset viittaavat siihen, että täydennyskoulutus ilmeisesti kasaantuu osalle opettajista ja koulutuksen tavoittamattomiin jäisi noin 10-15 % opetushenkilöstöstä. Kyse olisi näin ollen määrältään varsin suuresta opettajajoukosta. Tämä on aiheellista selvittää, jotta saadaan täsmällistä tietoa siitä, ketkä jäävät koulutuksen ulkopuolelle ja kasaantuuko koulutus.

6) Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan ja avustuksiin ehdotetun rahoituksen käyttö ja painopisteet?

Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma, jonka painopisteeksi on asetettu oppimistulosten parantaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Rahoitusta tullaan suuntaamaan hallitusohjelman mukaisesti tasavertaisten mahdollisuuksien tukemiseen, positiivisen diskriminaation tukemiseen, riittävään tukeen ja joustavampaan opetukseen, varhaiseen perustaitojen oppimiseen muodostamalla kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus, koulujen johtamisjärjestelmien tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen, opetussuunnitelman toimeenpanoon. Lisäksi vahvistetaan koulun merkitystä yhteisön keskuksena ja hyvinvoinnin edistäjänä. Erityishuomio kiinnitetään tunnistettuun eriarvoistumiskehitykseen koulujen sisällä ja koulujen välillä, isojen kaupunkien sisällä

ja alueiden välillä, sukupuolten välisissä osaamiseroissa sekä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten osalla. Lisäksi tarkastellaan erityisopetusta ja inkluusion toimivuutta.

Varhaiskasvatuksen osalta rahoitusta tullaan suuntaamaan tasa-arvon vahvistamiseen ja osallistumisasteen nostamiseen, laajennetaan 5-vuotiaiden maksuttoman osa-aikaisen varhaiskasvatuksen kokeilua, pilotoidaan kaksivuotista esikoulua, kehitetään neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä sekä kehitetään kolmiportaisen tuen mallia. Lisäksi toteutetaan varhaiskasvatuksen laatukriteerit ja edistetään lähipäiväkotiperiaatetta.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen suunnataan vuosina 2020-2022 yhteensä runsaat 300 milj. euroa.

7) Suomen ulkomaankoulujen toimintanäkymät ja resurssit?

Osa ulkomaankouluista toimii tällä hetkellä haastavissa olosuhteissa, koska oppilasmäärä osassa kouluista on jäänyt pieneksi. Tällä hetkellä haasteellisin tilanne oppilasmäärän suhteen on Brysselissä, jossa on vain neljä oppilasta. Myös Tartossa ja Moskovassa oppilasmäärä on alle 15. Toimivat lentoyhteydet Brysseliin ja toisaalta hyvä junayhteys Venäjälle on vähentänyt koulutustarvetta. Toimintaedellytysten lisätarkastelu voidaan toteuttaa vaalikauden kuluessa.

8) Miten yksityisten kouluja koskeva kotikuntakorvausjärjestelmän mahdolliset muutokset ovat etenemässä?

Esi- ja perusopetuksen järjestäminen on kuntien lakisääteinen tehtävä, jonka rahoitus perustuu lakiin kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta. Kuntien lisäksi esi- ja perusopetusta voivat järjestää ne yksityiset yhteisöt, joille opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt opetuksen järjestämisluvan.

Kotikuntakorvauksen porrastamisesta säädetään, että muilla opetuksen järjestäjillä kuin kunnilla kotikuntakorvauksena maksetaan 94 % mainittujen kertoimien mukaisesti määräytyvästä korvauksesta. Prosentti on ollut voimassa vuoden 2015 uudistuksesta alkaen. Vuosina 2010–2014 rahoitustaso oli 90 %.

Lainsäädännön mukaan on kunnilla laajempi järjestämisvelvollisuus ja tehtävät kuin yksityisellä opetuksen järjestäjällä. Tällä hetkellä ei nähdä tarvetta kotikuntakorvausjärjestelmän muuttamiseen.